

TESTVÉREK.

I.

KÉT nő ült szemben egymással az ebédlőben. Egyik az asztalnál, épen ebédelt, három óraker szabadult a hivatalból s ilyenkor már igen kiehelve, meg tudta volna enni a világot. A másik már korábban ebédelt, ő nem járt hivatalba s most a diván sarkában gunnyasztott; jóllakottan is soványabb volt, mint a másik éhesen s ellenséges komorsággal tűnődött maga elé. Testvérek voltak: egyik asszony s a másik leány.

Az asszonynak kövér, fehér arca volt s szép fehér keze. Egyik keze a villával foglalatoskodott, keményen és sokatmondó kitartással, hogy abba se hagyja, míg a jó főzeléknek végére nem ér — másik keze pedig eközben valami meghatározhatatlan szabály szerint hol lefelé, hol felfelé mozgott. Mikor felfelé mozgott, kenyérdarabkákat szállított szájához, mikor pedig visszafelé tartott, rendszerint az asztalra dobbant s minden dobbanással egy-egy fontosabb szót szögezett az abroszra:

— Mondtam már s vedd tudomásul, hogy ez így nem mehet sokáig. Anya beteges s ha Isten ne adja, valami történik vele, énrám nem számíthatsz. Amim nekem van, az magamra kell. Mindenki gondoskodik sajátmagáról...

A lány vállat vont s idegesen rángatózó ajakkal felelt:

— Tudom. Azt úgyis tudom, hogy te nem fogsz velem törődni, nem kell minduntalan külön is hangsúlyoznod.

— Nem is! Nagyon természetes, hogy abból a kis nyugdíjból, amit az uram után élvezek, nem vehetem magamra még egy felnőtt személy gondját.

Igy mondta: élvezek. Mindig így szokta mondani s mindig sajtóságon felbőszítette vele a másikat. Ez mindent élvez, még a nyugdíját is — gondolta haragosan s éles tekintettel fordult feléje:

— Egyáltalán nem értem, miért kötsz belém már megint, nem emlékszem, hogy valaha is kértelek volna valamire. Különben neked állásod is van, igazán nem panaszkodhatsz. Nem erőltetnéd meg magadat túlságosan, ha itt-ott tennél értem valamit.

— Tessék? Nahát ilyent még világeletemben nem hallottam — csattant fel az asszony hangja s kiejtette kezéből a villát: — Talán azért nyüvöm magam a hivatalban minden nap hét órán át, hogy te ingyenélj, mi? Van állásom, hát van is! Nem lopom a napot, mint

valami here. Még tán azt szeretné, hogy neki robotoljak, a kis hamis. Anya, hallotta?

Az öregasszony, özvegy Dobosné, a hálósobában motozott; a két lány csetepatéja olyan megszokott lárma volt az ő fülének, hogy fel sem igen vette. Most is csak annyit válaszolt, sokára :

— Ne veszekedjetek mindig.

— De ilyesmit ! Megáll az eszem. Hallod-e, melegen ajánlom, nézz valami kereset után, mert különben . . .

— Mert? No, hát mi lesz? — emelkedett fel kihívóan Ágnes, a lány. A divánpárnát, melyet eddig szórakozottan gyömöszölt, lelökte öléből s most az előtte terült a földön s ő úgy állt fölötte, mintha át akarná ugrani :

— Nézzek állás után, hát egyebet sem teszek. Heteken át szaladgáltam hirdetések után, házról-házra, sehol se sikerült. Fiatal gyereklányokat keresnek, meg akinek kauciója van. Futkossak az utcákon s nézzem a házak tetejét, hogy honnan esik reám egy állás? Protekció nélkül sohase jutok be sehová. Már szívesebben a Dunának mennék . . .

Hangja elfulladt, sírósan összecsuklott; ez meg az asszonyt végkép idegessé tette. Egy korty vizet ivott, aztán megtörölte száját, lecsapta az asztalkandót s a zongorához lépett :

— Persze, érzékenykedni, az a legegyszerűbb módszer, az majd segít rajtad — mondta epésen.

— De te se segítesz, hát hagyj békében engem, semmi közöd hozzám. Amíg anya él, nekem is van itt annyi helyem, mint neked . . .

Az anya gyenge hangja közbesóhajtott a másik szobából :

— Csakhogy engem se éltet örökké az Isten. Könnyen veszed. Nekem is szűken telik s igazán nem járja, hogy ilyen épkézláb nagy leány dologtalanul lézengjen a világban. Margitnak igaza van.

— Margitnak, persze, mindig neki van igaza — mormogta már sírósan Ágnes. — Mindig annak, akinek jól megy dolga . . .

Bejött a cselédlány, elszedni az asztalt. Erre csend lett. Ágnes visszaült helyére, a diván szögletébe, Margit meg a zongorán kopogott.

— Persze, ma is délben kelt fel a kisasszony — kezdte aztán újra. — Nem is rossz, én is szívesen henyélnék, de énnekem már reggel korán benn kell lennem a hivatalban. Azért mégis úgy néz ki, mint a hét szűk esztendő

A tükör felé pillantott s laza szőke haját tetszelgő mozdulattal még szőkébbre lazította. Ő olyan volt, mint a hét böesztenő, de azért önelégültsége síma mélyén néha átdöcögött a gyanú, hogy huga a maga szűkösségében is szebb és előkelőbb nála. Izlés dolga, gondolta s megigazította keble fölött a fehér zsabót. Mindenesetre élhetetlen senki Dobos Ágnes soha se viszi semmire . . .

Az orvos megmondta, hogy anyának a szíve gyenge s akármelyik pillanatban vége lehet. Még az hiányzik, hogy az ő nyakába szakadjon ez a külön.

— Huszonnyolcéves elmúltál, már férjhez is mehetnél — mondta.
 — Szegény lányt senki se vesz el — védekezett Ágnes elkeseredetten.

— Én is szegény lány voltam, mégis elvettek. Sőt most is férjhez mehetnék, ha akarnék! Persze, az se sikerül csak úgy, akárhogy... Örökké savanyú a képed, már olyan vagy, mint valami vénlány...

— Én? Már megint sértegetsz? Anya, most miért nem fogja pártomat; most is neki van igaza? — kiáltotta a lány.

— Az Istenért, ne osztozkodjatok örökké — rimánkodott Dobosné. — Megőrül az ember, hogy nap, mint nap ezt hallgassa. Margitnak igaza van: állás után kell nézned!

— Ahelyett, hogy sajnálnának — zokogta Ágnes. — Hisz nem tehetek semmiről. Istenem, mindent megpróbáltam, nincs szerencsém. Azt hányja szememre, hogy vénlány vagyok. Milyen legyen, ilyen életben, egyre a szidalmait hallgatni. Bár ütne el a villamos, az is jobb lenne — s kifutott a szobából.

— Ez az én öreg napjaim öröme — panaszkodott az anya. — Most vajjon hová rohan? Minket fenyeget a szerencsétlen. Mintha halálos ellenségei volnánk. Hisz csak a javát akarjuk.

— Exaltált, beteg teremtés — vonogatta vállát Margit, aztán hirtelen a zongorára ütött: — Most énekelek magának valamit, anyus, új nóta, tegnap tanultam a Bottyánban — cserrent fel virgoncan s mű-pajzánsággal dalolni kezdett. Látszott, hogy élvezi, hogy ő most milyen kedves és békés, mennyire más, mint az a savanyúság, milyen asszonyosan kecses s még anyjával kettesben is beszédes és vidám. Egészen elfelejtkezett arról, hogy az előbb még kellemetlenül nyelvelt; az más, az kellett, azzal a lánnyal nem lehet másképp, de mihelyt magukra maradnak, Margit csupa dal és csupa finomság. A tanársegédre gondolt, aki mostanában többször hazakísérte s már volt is náluk teán, tehát világos, hogy szerelmes beléje s jólesően szuggerálta magának, hogy most az ő szőke szépségén át anyja is arra gondol és természetesenek találja, hogy szeretik.

Dobosné azonban szomorúan ingatta fejét s másfelé nézett. A veszekedés fárasztotta, de ez a kellető kedv se ért el hozzá. Öreg volt s idegenül téblábolt a két fiatal között...

II.

Ágnes könyvvel a kezében a Dunaparton vesztegelt egy padon. A könyv felett el-elnézett, néha a vízre pillantott, néha a földre s a fákra s ha valami hangosabb csiricsaré felrezzentette, csodálkozva bámult az előtte elhaladó emberekre.

A könyv egy lányról szólt, akinek élete, amint a fejezetek folyamán egyre előbbrehaladt, telve drámai lüktetésű eseményekkel, nagyon tanulságos történet lehetett, de hiába kereste benne a maga kérdéseire

a választ s végül is idegenkedve tette le. Három lány sétált el előtte, nagy komoly beszédbe elegyedve. Tünődve nézett utánuk.

Magaformájú hivatalnoklányok voltak ; esetleg szintén állás nélkül. Talán udvarlójuk is volt, egy, vagy több, meg testvéreik, otthonuk, családjuk, terveik, sorsuk. Nagyon kusza és sokféle értelmű lehet egy leányélet, sok mindenből tevődik össze s néha az egész világ áll útjában. A lányok is esznek, isznak és élnek. A könyvekben meg csak szeretnek és csalódnak, vagy nem szeretnek s olyankor is csalódnak. Sokszor nem is csalódnak s mégis boldogtalanok, de ennek okát épen úgy nem lehet érteni, mint a boldogságukét. Misztikus lények s attól koldulnak, hogy valaki meg ne találja fejteni őket, mert ha megfejtji, akkor az olvasó méltán elkomorodik s négy szemközt a könyvvel alaposan lehordja az író, mondván : te ugyan hatökör vagy ehhez, barátom és nem ismered a nőt. A Nőt!

Bágyadtság ülte meg Ágnes szemepilláját, alig bírta nyitvatarítani. Még ott csörömpölt emlékezetében a Margit örökös bántó intése : nézz állás után, nézz állás után . . .

— Hát nézek is — gondolta dacosan s eszébe se jutott, hogy már egy hónapja semmit sem csinált, semmit se próbált. Úgyis hiába — intézte el magában. Milyen szép tavaszi napok járnak s nekem nincs egy új ruhám sem . . .

Végül megunta az üldögélést s felemelkedett helyéről. Tétovázva huzózkodott. Hová menjen? Szívesen sétált volna, keresett volna barát-nőket, szórakozást ; ám senkije, sehol. Mindennapos programja a grófnő s ennél jobbat most sem tudott kitalálni. Hát elmegy megint őhozzá.

A grófnő személye nyomasztó titokként ülte meg a Dobos-család többi tagjainak a fantáziáját. Csak Ágnes ismerte, mióta itt, a dunaparti padon üldögélés közben egy napon az öreg hölgy melléje telepedett s beszédbe elegyedett vele, aztán meghívta magához, nagyon fontos szerepre kapott kíváncsiságuk és találgatásaik tágra fuvódott világában. Ám Ágnes nagyon szűkszavú volt s csak néha vetett oda valami magyarázatfélét : hogy igen kedves öreg dáma, őt nagyon kedveli és igenis, együtt sétálgatnak minden este, amint láthatták is már többször és ő fel szokta olvasni neki a lapokat s boldog, ha ott lehet nála, ott legalább szeretik, nem bántják s akinek mindez nem tetszik, tegyen róla. Magányos hölgy volt a grófnő és a közelben lakott, egy öreg bérházban, alig néhány utcával odább, ebben a dologban tehát nem lehetett semmi csalás és csak örülhettek, hogy ilyen előkelő ismeretségre tett szert . . .

Ám, ami az örömet illeti, az különféle jellemeknél különféleképen szokott megnyilvánulni. Margit részéről bosszus csipkelődésekben ütközött elő, amelyek Ágnest olyankor is elkeserítették, amikor messze járt otthona légkörétől s voltaképen nem is gondolt rájuk. A Margittal való huzavona ott leskelődött minden hangulata mögött, ha a napba nézett,

onnan is félben maradt viták heve süttött rá s ha a házakra, vagy a park virágaira tekintett, azokból is az «utolsó szó» kellemetlen ambíciója fenekedett feléje . . . Dacosan összeszorított szájjal, amint elindult a parton lefelé, most is valami titkolt *csakazértis* hajtotta előre.

Ime, gondolta, míg azok otthon dülnek, ő előkelő, csendes, úri házba megy. Perzsaszőnyeges ajtók mögött, mély, régi fotelbe süppedve, selyemcsipkés öreg néni nyújtja feléje kezét; aranyrámás képek néznek le rá a falakról s ő himzett zsámolyra kuporodva, maga elé ernyesztheti két örökké feszülő karját s lágy hangon felelhet a baráti kérdésekre. Nem kell pattognia, nem kell sziszegnie. Nem kell handabandáznia: igen, tudd meg, egyebet sem teszek, mint házról-házra kilincselek, állásért könyörgök, csakhogy már a panaszaidtól tisztuljon az életem és te is ilyen, meg amolyan vagy, a családban engem mindenki gyűlöl, mert nem tudok boldogulni . . . És ahogy mindez kitört belőle, üldözötten összeesni és zokogni, mert hiszen magában nagyon is jól tudja, hogy nem mind színigaz az sem, amit ő mond . . .

Milyen más *ott!* Ódon bútorok parfümjét érezte s mélyet sóhajtott. Aztán kissé elmosolyodott s amint felhaladt a kopott lépcsőn s becsengetett a fehérre festett, szűk ajtón, nagyon könnyen és jól érezte magát. Nem a valóságot látta; a valóság csak sántalábú kuvasz, sután botorkál az ember lába előtt s ha jókedvünkben vagyunk, egyszerűen átlépünk rajta . . . Ágnes valósága most az az örvendetes tudat volt, hogy övének képzelete mily izgatottan követi ilyenkor útját s ennek a képzeletnek a nyomán, mint süppedős szőnyegen, puhán és biztosan lépkedett.

III.

— Soha sincs itthon az a lány — tört ki Margitból egy napon a testvéri szó. Ideges volt, a tavasz mindig fellázította kissé s minél inkább igyekezett idegenek között a könnyűkedvű szeretetreméltót játszani, annál nehezebbé vált számára ez a szerep odahaza. — Ha már semmi egyéb nem lehet használni, legalább a háznál segítene. Anya borzasztó elnéző. A jó ég tudja, merre csavarog . . .

— A grófnőnél lesz — vélte Dobosné. — Reggel említett valamit, hogy odamegy.

— Megint? — Margit kezében megállt a kefe, mellyel új tavaszi felöltőjét simogatta. Zavaros bosszuság mozdult benne, mely mintha csak erre a szóra várt volna, hogy friss erőre ébredjen: — Örökké annak a szegény grófnőnek a nyakára jár? Hívták?

— Természetesen — felelte az öregasszony kissé ingerülten. Ő viszont így tavasz felé mindakét lányára fokozottan elégedetlenkedett s néha igen nagyokat sóhajtozott a Teremtőhöz, aki ekkora keresztet rótt reá velük:

— Állítólag nagyon szereti s már el se tud lenni nélküle. Ha egy nap elmarad, már kérdi, mi történt?

— Biztosan minket szapul — biggyesztette ajkát kelletlenül Margit. — Leadja panaszait, hogy milyen rosszak vagyunk, nem hagyjuk, hogy az utolsó bőrt is lenyúzza rólunk. Satöbbi. — És lecsapta a kezét az ablak párkányára.

— Jó, jó, azért te is igen sokat beszélsz. — Az ilyen előkelő ismeretség nem árt senkinek, ott csak jót tanulhat. Ráér, nincs más dolga.

— Épen az a baj! No, én ugyan nem törődöm vele — dönnögte Margit. — Csak legalább fizetné meg ömértósága . . .

Dobosné csodálkozva ütötte fel fejét :

— Fizessen? Miért?

— Persze — pattogott Margit, egyszerre nekilendülve : — Kísérteti magát vele, felolvastat magának. Ha társalkodónőre van szüksége, fizessen érte! Szegény lány nem ér rá az ilyen passziókra.

Oly különös magátólértetődéssel pattant közéjük ez az új igazság, hogy egy percre maga Margit is meghökkent tőle. Lám, ez csak most jutott eszébe és mintha már rég kigondolta volna!

Dobosné pedig eltűnődve símogatta ujja hegyével az asztalterítőt:

— Hát, ami azt illeti, bizony . . . Ágnes azt mondja, nagyon befolyásos hölgy. Tehetne az érdekében valamit . . .

— No, tudom, ha én volnék az Ágnes helyében . . . De az a lány olyan élehetetlen, hogy nem is érdemes vele törődni. Végül is, semmi közöm hozzájuk, de az idegeimre megy már ez a herce-hurca — mondta s még egyszer a tükörbe pillantva, megindult az ajtó felé. Minden lépése külön hangsúlyozottan ábrázolta, hogy az idegeire megy a kisebbik testvér gondja s egyúttal ott lüktetett benne a meggyőződés, hogy élelmességen és okosságon múlik az ember sorsa. Persze ezt nem érti mindenki s aki nem érti, azon semmiféle jóakarát sem segít . . .

— Aztán csakugyan grófnő az a hölgy? — vetette oda a kérdést némi gúnyos kételkedéssel.

— Az. Igen előkelő neve van — felelte Dobosné s megmondta a nevét.

Tavaszi napfény süttött keresztül a szobán. Sárga csíkokat festett a két asszony közé a szőnyegre. Ha ezen a sárga csíkon megindult valaki, kijuthatott rajta a napfényes tavaszi utcára, amelyen friss mosolyú emberek jártak-keltek s mindegyiknek volt valamilyen neve. Szép, előkelő, vagy hétköznapiabb, szegényesebb. Csupa nevek csengtek-bongtak a világban s a nevek csengőin emberek függtek és bongtak ők is, amerre a tavasz lóbálta őket. A tavasz pedig nem kérdezte a nevüket, egyformán csiklandozott meg urat és árvát . . .

Margit élénk szemekkel tekintett maga körül s arra a széleskari-májú szalmakalapra gondolt, melyet tegnap látott a Belvárosban. Ilyen ragyogó időben már valóban nem járhat egy szép nő filcben — gondolta méltatlankodva s hirtelen elhatározással kesztyűje után nyúlt :

— No, megyek — mondta — legkésőbb nyolcra itthon leszek s majd beszélek annak a leánynak a fejével.

Azzal büszkén eltávozott.

IV.

«Annak a lánynak» a feje pedig nehéz gondolatoktól főtt, mikor a grófnőtől búcsút véve, visszafelé tartott bizalmasabb élete irányába. Kicsit kifáradt, sokat kellett beszélnie s erőltetnie hangot és szavakat, melyek nem épen belülről jöttek. Sietett hazafelé.

Nem állt meg a trafik előtt, mint máskor szokta, nem tért be, hogy barátságosan megkérje az elárusító kisasszonyt: — Juliska, kedves, tegye ki a hirdetésemet az ablakba, hátha elolvassa valaki, akinek épen egy szőke irodakisasszonyra van szüksége... — Újságot se vett, hogy apróbetűs oldalán felütve, izgatottan ceruzázza ki belőle a hívatató strófákat...

— Minek — vonta vállát s gondolta, lesz, ahogy lesz. Éhen nem hal utóvégre, enni adnak otthon s szállást is adnak, ha muszáj; de rémes, hogy még egy mozijegyre való költőpénze se legyen az embernek...

— Mondd meg öméltóságának, hogy ingyen barátság nincs manapság. Ha ő nem átallja ennyire igénybevenni téged, te is megmondhatod neki a magadét — kerekítette szavát az ügyet Margit a vacsoránál. Puha ujjai között kenyérdarabokat gyúrt. Új kalapja, az a bizonyos kalap végre az övé volt, ott feküdt a zongorán, de most némi gondot okozott neki, utólag megbánta a vásárt. Mintha idősebbet mutatna benne...?

A váratlan támadásra Ágnes lángvörösre vált:

— Micsodákat agyalsz te ki — nyögte. — Megáll az eszem. Hát csak nem gondolod, hogy én... Borzasztó.

— Mi borzasztó? Nem értem, mi borzasztó van ebben. Utóvégre én igazán nem akarok neked rosszat. Minden tanácsomat gyanakvással fogadod, mintha halálos ellenséged lennék. Azt mondom, itt a jó alkalom, ügyeskedned kellene egy kicsit... Nem vagy abban a helyzetben, hogy kihasználtathasd magad...

Szóval... Szóval, ha valaki jó hozzám és szívesen lát a házában, az kihasznál — kiáltott Ágnes felháborodva. Arca olyan piros lett, hogy majdnem felszállt a levegőbe, mint egy luftballon: — A barátságomért pénzt kérjek...

— Persze — felelte flegmatikusan Margit. Ha a másikat sikerült felingerelnie, ő egyszerre nyugodt és szelíd lett: — Nem úgy értettem, hogy a látogatásaidért bért kérj, hanem ajánlkozz fel neki társalkodónőnek. Vagy kérd meg, hogy protegáljon be valahová... Furcsa barátság, ha ismeri a helyzetedet s elnézi, hogy így kínlódj, holott egy szavába kerül...

— Nem! — kiáltotta Ágnes. A máskor értelmes beszédű lány haragjában összevissza hadart:

— Én nem fogom kérni, nem akarok koldulni mindenkitől. Az egész világ vinnyogó kutyának lásson? Boldog vagyok, hogy van egy hely, ahol megpihenhetek ettől a nyomorúságtól s beszélhetek emberi dolgokról is, nem mindig pénzről és állásról...

— De nagyon adod a bankot! Nagyzási hóhortban szenvedsz, édesem. Az a bajod, hogy mindig az urat játszod és dicsekszel, holott . . .

— Nem dicsekszem és nem nagyzolok, de nem is panaszkodom főnek-fának. Útálok az örökös nyavalygást s azzal úgyse segíték magamon. Nem bírom! Hagyjatok békében már egyszer . . .

Azzal sírva fakadt.

— Már megint sír — képedt el Margit. — Ez a legújabb, hogy egy szót kell szólni hozzá s már sír. No, fiam, kezeld az idegeidet, mert rossz vége lesz . . .

S melankólikusan a zongorához lépve, kezébe vette az új kalapot rejtő staneclit s eltűnődve bontogatta. Sokat várt ettől a kalaptól, legalább is azt, hogy a cinikus tanársegéd megérzi belőle, hogy a tavaszok elmúlnak a férfiak felett is s jónak és adakozónak kell lennünk egymással szemben, míg ez a rövid élet tart . . . Felsőhajtott s dúltan tekintett sírdogáló hugára :

— Nem mondom, nehéz sor egy lány élete — dünnyögte s valósággal meghatódott, hogy ilyen megértő tud lenni ezzel az idegbeteg teremtéssel szemben. Most azonban Ágnes nem tudta felvenni magába a jóságot s tovább sírt, amiből nem származhatott békesség . . .

Az egészből pedig csak ennyi maradt meg :

— Ha te nem beszélsz a grófnőddel, majd beszélek én.

Szegény Ágnesnek szívére ment ez a fenyegetés. Éjtszakákon át nem aludt. Könnyes szemmel és riadtan járt-kelt szobájában. Lassankint aztán engedményeket tett a Margit által kijelölt irányban s hamarosan eredmény is mutatkozott. Többször későn jött haza, mert vacsorára ottmarasztották a grófnőnél. Ha fizetést nem is kapott, de úgy látszik, mégis elejtett itt-ott egy-egy szót nehéz helyzetéről, mert a grófnő — mint mondta — ígéretet tett neki, hogy bejuttatja valamelyik minisztériumba. Irt is kérvényt, azt elvitte magával, hogy majd a grófnő személyesen adja át államtitkár rokonának ; aztán arról beszélt, hogy a grófnőnél társasággal találkozott s igen kitüntető módon bántak vele, mintha csak a családhoz tartozott volna, bizony . . .

Dobosné szórakozottan hallgatta s eltűnődve bólogatott. Ágnesből ugyan akadozva jött a vallomás, de mégis sok javulást sejtetett. Margit is figyelmesen hallgatta, de ő nem volt elégedett ; vállát vonogatta s kétes értelmű félmondatokat dünnyögött. A jövő nagy reményei megzavarták. Most már nem is kergethette Ágnest állás után, mert Dobosné leintette :

— Meg kell várni a kérvényre a választ — mondta határozottan. Ágnes pedig gondterhesen meredt maga elé s hátán észrevétlen verejték-cseppek lapultak ruhája alá. Alig várta, hogy kinn lehessen az utcán. A Duna partján bolyongott s titokban nagyokat fohászzkodott a messziséghez. A messziség azonban másfelé volt elfoglalva s nem törődött Dobos Ágnes bajával . . .

V.

A tanársegéddel való ügy a tavasz folyamán nem haladt előre s Margit különös, lázas állapotba került, melyet valami módon le kellett vezetnie s erre legalkalmasabbnak az kínálkozott, hogy teljes gőzzel belevesse magát Ágnes dolgaiba.

— Itt valami búzlik — jelentette ki egy napon. — Az a lány, Isten tudja, miket beszélhet rólunk a grófnőjének, hogy ennyire őrzi tőlünk. Ennek végére járok. — És másnap kora délután, mikor Ágnes éppen a haját mosta, szépen felöltözködött s bekopogott a grófnőhöz . . .

A kis fehér ajtó megnyílt előtte s nem lakáj nyitotta meg, mint várta volna, hanem maga a kis fekete ruhába öltözött, mosolygó öregasszony. A grófnő. Elfogult csodálkozással került Margit beljebb s kissé kizökkenve előre készített mondókájából, sietve bemutatkozott. Néhány perc múlva szembenültek egymással a régimódi, egyszerű szobában, amely mellett láthatólag nem rejtőzködött több helyiség s a mosolygó szemek várakozóan függtek rajta :

— Mit akarsz? — kérdezték a mosolygó szemek s Margit zavarában már maga sem tudta, hogy mit akart.

Ám a grófnő nem mutatkozott kíváncsi természetűnek. Miután hiába várta Margit felvilágosításait, áradozva fecsegni kezdett Ágnesről, akit nyilván nagyon kedvelt — s különös titkok kerültek napvilágra . . .

— Kedvesem, igazán oly sok szépet hallottam már magácskáról. A kedves Margitka, ugyebár? Ágneske oly sok szeretettel szokott beszélni a nővérkéjéről, meg a mamáról, hogy már látatlanban is nagyon megszerettem az egész kedves családot . . .

— Ó, köszönöm — ámolýgott Margit zavartan s amint fokozatosan tudomásul vette környezetét, félénk megismerés ébredezett benne. Kopott függönyök függtek az ablakon a foszlott csipketerítő szerénykedett az ósdi kanapé hátán. Valami udvarias semmiséget mondott még, amire a grófnő nagyot sóhajtott s kellemes szomorúsággal folytatta :

— Úgy, úgy. Bizony ritkaság az, hogy egy csinos, fiatal lány ilyen magamfajta öreg nénivel töltsé szívesen az idejét. Mi szórakozást nyújthatok én neki? De nekem igazán áldás, ha jön, oly vidám és barátságos mindég. Hja, könnyű a fiataloknak ! De nem is csoda, akinek ilyen szerető, kedves rokonai vannak. Különösen Margitka ! Sokszor mesélte szegényke, hogy bizony neki is elég bajos az élete, de mégis jobb, mint más hasonló sorsú lányoké. Másoknál nemcsak az a baj, hogy nehéz elhelyezkedniök a világban, hanem még aztán a család is folyton gyötri őket, terhére vannak mindenkinek. Bizony, szép az összetartás, kedvesem. A kölcsönös szeretet mindent pótol, még a gazdagságot is . . .

Itt újabb sóhaj következett s emlékezés saját elmúlt gazdagságára... Sokáig tartott, míg végére ért s Margit alig szakította közbe.

Nehéz megszegyenülés nyomasztotta helyére s mikor végre feállt és távozni készült, mintha az egész kis szoba ráragadt volna s most húzná s neki magával kellene cipelnie . . . Lenn az utcán kedvetlenül felnevetett.

Valami helyrehozhatatlant követett el, érezte. Idegenből jött, hozzá nem tartozó hangulat tapadt rá, amelynek a fenyegető szomorúsága teherként húzta, szeretete volna lelökni magáról, de nem bírta s lelkében felriadt a saját életének nyugós gondja is. Felnevetett, hogy szabaduljon tőle . . . Szinte futva ért haza. Morózus arccal lépett a szobába s ledobta felöltőjét. Némán asztalhoz ült.

— Hol van Ágnes? — kérdezte kis idő múlva.

— A konyhában, a haját szárítja — felelte Dobosné.

Margit hallgatott megint. Aztán lángvörös arccal idegesen felugrott s szembefordult anyjával :

— No . . . Nem megy ma a grófnőhöz? Mert én éppen onnan jövök.

— Te? — álmétkodott Dobosné. — Csak nem . . .

— De igen! — vágta ki. — És képzelje, anya, lóvátett minket az a lány, az előkelő barátnőjével. Mert grófnőnek lehet grófnő, de nincs annak se vagyona, se befolyása. Nemhogy ő segíthetne Ágnesen, de még az játsza vele szemben az irgalmas nővér szerepét. Még egy ozsonnát se kapott tőle, esküszöm. Mit szól ehhez?

Dobosné csak állt s Margitból dőlt tovább a szó :

— Eltátottam a számat, amikor beléptem az ajtóján. Egyszobás kis lakás, csupa szegénység. S ő odajár mindennap s nekünk összevissza hazudozik, a grófnőnek meg azt meséli, hogy milyen jó dolga van idehaza, mennyire szeretjük és csupa boldogság az élete közöttünk . . . Effélékben éli ki magát ; hát nem ostoba?

Azzal levetette magát a dívánra s úgy kiáltozta :

— Ilyeneket mesél s bolonddá tartja vele magát, meg bennünket. Ostoba, bolond, liba! . . .

Dobosné ijedten topogott mellette s fejét csóválta :

— Te, hát mi bajod van, hiszen nem olyan nagy dolog . . . No, nem értelek, minek lármázol annyira . . .

Margit meg csak handabandázott s öklével verdeste a bútor oldalát. Anyja néhány percig tehetetlenül nézte, aztán elfordult tőle :

— Én nem értelek titeket, nem értelek — dűnnyögte nehéz sóhajjal. Mi a célja az egésznek? Örökös hecc, örökös osztozkodás. Mintha mindig elvesztettetek volna valamit s egymáson keresnétek . . .

Margit feltápázkodott helyéről s végigsímította arcát tenyerével.

— Csak gyűlölködtek és hazudoztok, abból áll a testvéri segítségetek — vetette még oda Dobosné elkeseredetten. Margit lesütötte fejét, körmére bámult s szemhéján egy kis könnycsepp rezgett ; fancsali könnycseppeske ; nem tudta, legördüljön-e, vagy maradjon a pillákon s onnan szívódjék a semmibe?

— Tőlem elmehet oda százszor, mehet ezerszer, hisz nem történt

semmi, szívesen látják ezután is, menjen — mormogta keserű-dacosan. Ám megkondult rá a felelet belülről, a lelkében, komoly, igazságos szóval:

— Ágnes nem megy el többet oda, ha meghallja, hogy leleplezted, nem megy, biztosan tudom. Biztosan tudom és ezen nem segít már a te bűnbánásod sem, mert eltapostad az ő homokvárát, melyet mások hitéből önmaga erősségére épített s amit pedig, lásd be, joggal tehet minden ember, akár felnőtt, akár gyermek...

Margit a tanársegéddel való álmaira gondolt s megrázta fejét és leküldte az elindult könnyecseppet:

— Egy szegény állás nélküli lány... Kinek is juthatott eszébe... hogy ilyesmivel töltsze az idejét — szorította öklét a torkára fájdalmasan..

Nagy Berta.

KÜLÖNÖS SIRATÓ.

*Sötét lett és kékllett a tenger, mint a tinta,
Egy csöppnyi csónakkal játszott: hinta-palinta...
Fényes egyszemével szertevizsgált a fárosz,
De nem látott el egészen a kisleányhoz...*

*Selyembábut a bábszobából: bálszobából
Bóditotta ide a bánat. Boldogságról
Álmodni mert szegényke, jaj, de a legényke
Más csókjára vágyva búsulta szemét kékre...*

*Bánata súlyától halkan loccsant a tenger,
Mától eggyel kevesebb a földön az ember.
De kár! Elmálik a selyem suhogó habja,
Hónyakán a gyöngyöt befogja víz iszapja...*

*De kár! Város végén eldobott bárkaborda:
Éhes család leánya vágyik gyöngysorokra...
Kenyérre pénzért cserélné el koldus apja,
Anyja darócra foltokat selyméből szabna...*

*De kár! Pedig ezt az árvát legénye veri,
Ha hűtlen csókokért sírva korholni meri.
Pedig «palotájukhoz» közel van a tenger...
Ó, meghalni az siet, ki szenvedni nem mer.*

*Sötét lett és kékllett a tenger, mint a tinta,
Egy csöppnyi csónakkal játszott: hinta-palinta...
Fényes egyszemével szertevizsgált a fárosz,
De nem küldött fényt a leány üres csónakához...*

Mészáros János.